

Forfatter: Brandes, Edvard

Titel: Udrag fra Holberg og hans Scene

Citation: Brandes, Edvard: "Holberg og hans Scene", i Brandes, Edvard: *Holberg og hans Scene*, Gyldendal, 1898, s. 71. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandesed_03-shoot-idm140324075022368/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Holberg og hans Scene

for Hovedrollernes Vedkommende, bliver Undersøgelsen næsten haabløs for den Række Personer, som hyppigst kun har et Par Repliker at sige, og af hvilke adskillige — skønt Kvinderoller — endog i lange Tider er bleven udførte af mandlige Fremstillere. Dels paa Grund af Personalets Faatallighed, dels, men mindre, paa Grund af *Tønen* besørgede Skuespillerne de i anden og tredje Akt optrædende Damer. Ja endog Barselkonen spillede sædvanemæssigt, indtil Madam Winsløw i 1827 (ikke 1829, som Hr. O. Zinck i sin Holberg-Statistik urigtigt angiver) overtog Rollen, af en Skuespiller, almindeligvis af Teatrets mest elegante Elsker. I 1814 allerede klagede Baggesen bittert herover og paastod, at »en Fruentimmerrolle spillet af et Mandfolk bliver ikke derved latterligere, men blot gemenere.« Han lader den ene af Gratierne udtale, at hun finder det »meget uanstændigt«, naar Barselkonens Rolle spilles af en Mand »paa et Teater, hvor der kommer baade Frøkner og Fruer«. For Fuldstændigheds Skyld skal dog anføres, at en Dame, Madam Martens, havde spillet Barselkonen to Gange i Sæsonen 1800—1801, men Rollen fratoges hende, som Rahbek formoder, fordi denne Forandring vakte Anstød.

Rahbek polemiserer ogsaa dirckte mod Baggesens ret forstaaelige Forslag, »dels fordi det for et Publikum, der er saa stærkt i den tagne For-

argelse, som vort nuværende, næppe vilde være til den sceniske Sømmeligheds Fordel, dels og fordi muligen selv den Skuespillerinde, der uden Betænkning spillede Ane Kandestøbers, ja Anne Signekællings Rolle, uden Tvivl ikke uden Føje vilde ømme sig ved at paatage sig Barselkonen«.

Sproget er slemt, men Meningen er klar nok. Imidlertid er vi dog nu naaede saa vidt, at ingen tager Forargelse, naar en Kvinde optræder i denne Rolle. Sikkert er det, at Rollen ingensinde er bleven spillet saa fortrinligt som af Fru Hennings, thi Mandfolkene kan vi paa Forhaand stryge, og ingen af de Damer, der har udført den siden Madam Winsløws Dage, har kunnet maale sig med Fru Hennings i den her fordrede Ynde og Ævne. Baggesen kalder med Rette Rollen »den fruentimmeragtigste der kan tænkes, og den elskværdigste i hele Stykket,« og Fru Hennings lægger netop den fineste Elskværdighed for Dagen og et driisk Vid, som passer ganske til den unge Kones Naturel. Læser man Rollen igennem, vil man fornemme Barselkonens Repliker som en bestandig munter og stiklende Kommentar til den Samtale, de andre Personer fører; hun harcellerer eller irettesætter sine Veninder efter Holbergs Idéer men ofte med personlige Ord. Skønt Fremstillingen af det Naive ellers ikke kan kaldes Holbergs Sag, er den dog lykkedes ham i denne Figur, og Barselkonens Naivetet falder netop saa nydelig, fordi